

УДК 338.2

ІНОЗЕМНИЙ І УКРАЇНСЬКИЙ ДОСВІД СТРАТЕГІЧНОГО ПЛАНУВАННЯ СТАЛОГО РОЗВИТКУ

Свистун К.О.

Університет митної справи та фінансів

Досліджені особливості стратегічного планування сталого розвитку у таких державах, як Німеччина, Польща, Білорусь, Казахстан та Південна Корея. Здійснений огляд стратегічного планування сталого розвитку в Україні. Були враховані як невдачі, так і позитивні здобутки країни щодо переходу до сталого і низьковуглецевого розвитку. Виконане порівняння рівня сталого розвитку, якості і безпеки життя в Україні і в розвинутих країнах. Пояснені ймовірні причини низького рівня сталого розвитку, його якісної і безпекової компонент в Україні.

Ключові слова: стратегія сталого розвитку, Німеччина, Польща, Білорусь, Казахстан, Південна Корея, Україна, індекс, якість життя, безпека життя.

Постановка проблеми. Багатотікове нераціональне природокористування, яке ґрунтувалось на екстенсивному використанні обмежених природних ресурсів і забрудненні гідро-, літо- і атмосфери, вичерпало себе в ХХ столітті. Щорічно в атмосферу викидається 145,5 млн. тон двоокису сірки, 50 млн. тон окисів азоту, 50 млн. тон вуглеводневих сполук, 250 млн. тон аерозолів, 10-15 млрд. тон двоокису вуглецю (останнє – лише внаслідок експлуатації двигунів внутрішнього згоряння) [1, с. 63]. Понад 3,5 млрд. людей (половина населення Землі) живуть у країнах, де середній рівень впливу дрібних твердих частинок перевищує норми Всесвітньої організації охорони здоров'я (ВООЗ) і вважається небезпечним (10 мкг/м³) [1, с. 65]. Більше 2 млрд. чоловік проживають в країнах з надмірним навантаженням на водні ресурси. Економічний збиток від небезпечних природних явищ оцінюється в між 250 і 300 млрд. дол. на рік, при цьому втрати найменших і вразливих країн неприйнятно більші порівняно з розміром їх економіки [2, с. 2].

З кожним роком потреби населення Землі в ресурсах зростають. Розрахунки Всесвітньої бізнес-ради зі сталого розвитку доводять: якщо в світі і надалі переважатимуть традиційні сьогодні способи ведення бізнесу («business-as-usual»), вже у 2050 р. людство потребуватиме ресурсів в еквіваленті 2,3 таких планет, як Земля [3, с. 5].

Внаслідок цих і багатьох інших фактів зростання деструктивного впливу людства на екосистеми, більшість країн світу на конференції «Саміт Землі» в Ріо-де-Жанейро у 1992 р. задекларували намір рухатись в напрямі до сталого розвитку і вже понад два десятиліття втілюють в життя економічну концепцію сталого розвитку, модернізуючи промислове виробництво, і створюючи гідний рівень людського розвитку при мінімізації екологічних ризиків і для нинішніх, і для наступних поколінь.

Позитивний, хоч і не без наявних проблем, досвід розвинених країн був досягнутий в першу чергу завдяки довгостроковому стратегічному плануванню сталого розвитку і значним інвестиціям. Саме з цієї причини виникає потреба у вивченні іноземного досвіду стратегічного планування сталого розвитку, та порівняння його з українським досвідом.

Аналіз останніх досліджень і публікацій.

Стратегічне планування сталого розвитку в розвинених країнах досліджується значним колом іноземних вчених і експертів. Так, реалізацію національних стратегій в ЄС вивчали Р. Стеурер і А. Мартінуцці [4]; особливості та проблеми цих стратегій досліджував Дж. Меадокрофт, який встановив, що більшість національних стратегій сталого розвитку умовно можна розташувати на шкалі між «ідеальною» та «косметичною», причому до останньої групи належить більшість стратегій, прийнятих «на заклик ООН у дуже стиснуті терміни або перед черговим самітом, або під тиском зовнішнього агента» [5, с. 156]. Однак, здійснений в 2015 р. моніторинг національних стратегій ЄС засвідчив, що попри деякі труднощі, країни ЄС мають значні успіхи у виконанні поставлених завдань, що є одним з чинників економічного зростання в ЄС [6]; М. Люблінська досліджувала досвід стратегічного планування сталого розвитку на всіх рівнях державного управління в Польщі [7].

Досвід впровадження концепції сталого розвитку і зокрема стратегій сталого розвитку в ЄС досліджували О.Г. Білорус, Ю.М. Мацейко; Б.М. Данилишин, О.П. Маслюківська, І.М. Грабинський і Ю.Б. Федунь; Л.Г. Мельник й І.Б. Дегтярьова, Н.П. Сітнікова [8]; С.О. Біла, Д.А. Сирохман, Т. Перга [9]; А.М. Ямшина [10], І. Кравчук [11] та багато інших.

Виділення невирішених раніше частин загальної проблеми. Однак, потребують більш детальної характеристики досвід стратегічного планування сталого розвитку Німеччини; сусідів України – Польщі та Білорусі, азіатських країн – Казахстану та Південної Кореї. Також, необхідна оцінка стратегічного планування сталого розвитку в Україні та порівняння рівня сталого розвитку в Україні порівняно з іншими країнами.

Мета статті може бути розкрита через такі поставлені завдання:

- 1) дослідити і систематизувати досвід стратегічного планування сталого розвитку ЄС у Німеччині, Польщі, Білорусі, Казахстані і Кореї;
- 2) охарактеризувати стратегічне планування сталого розвитку в Україні, і порівняти рівень сталого розвитку, його якісну та безпекову компоненти в Україні з більш розвиненими країнами.

Виклад основного матеріалу дослідження. Згідно з дослідженням, Н.П. Сітнікової [8, с. 12], перші країни Європи, що розробили власні національні стратегії сталого розвитку – це Велика Британія (1994 р.), Ісландія (1996 р.), Ірландія, Швейцарія (1997 р.), Бельгія, Фінляндія (1998 р.), Люксембург, Румунія (1999 р.), Польща (2000 р.), Нідерланди і Словаччина (2001 р.). Наближення Всесвітнього саміту зі сталого розвитку у Йоганнесбурзі наприкінці 2002 р. сприяло затвердженню протягом 2002 р. національних стратегій сталого розвитку у Австрії, Греції, Данії, Італії, Латвії, Німеччині, Норвегії та Швеції; інші європейські країни затвердили свої стратегії сталого розвитку пізніше: Литва, Франція – 2003 р., Чехія – 2004 р., Естонія, Словенія – 2005 р., Мальта, Португалія – 2006 р., Іспанія, Кіпр, Угорщина – 2007 р. та ін.

Основне правило управління сталим розвитком Німеччини, згідно до її Стратегії сталого розвитку (2002 р. – перша редакція, з 2016 р. – у новій редакції), в тому, що «...кожне покоління повинне саме вирішувати свої проблеми, а не перекладати їх на плечі наступних поколінь. В той же час, кожне покоління повинно заздалегідь приймати превентивні заходи з огляду на передбачувані навантаження...» [12, с. 7].

Стратегія Німеччини базується на чотирьох ключових директивах: рівноправність поколінь, якість життя, соціальна згуртованість, міжнародна відповідальність. Її завдання включають зокрема перехід до низьковуглецевої продукції і створення нових економічних можливостей та робочих місць. В рамках чинного до 2020 р. Кіотського протоколу, Федеральний уряд встановив ціль скоротити викиди парникових газів в державі на 40% до 2020 р.; на 55% – до 2030 р.; на 70% – до 2040 р., і на 80-95% до 2050 р. порівняно з рівнем базового 1990 р. [13, с. 4].

Довгостроковими планами Федерального уряду Німеччини у галузі енергетики передбачається, з-поміж іншого, скоротити до 2050 р. первісне енергоспоживання на 50% порівняно з 2008 р., за рахунок щорічного збільшення енергетичної продуктивності в середньому на 2,1% на рік щодо кінцевого енергоспоживання [13, с. 4-5].

Німеччина відрізняється значним ступенем централізації системи моніторингу сталого зростання та ініціативності діючої влади у питаннях імплементації концепції сталого розвитку. Якщо більшість країн світу керуються у процесі здійснення оцінки результатів економічного розвитку з точки зору їх сталості індикаторами ОЕСР, Німеччина спирається також і на національні показники, склад яких періодично модифікується [10, с. 49].

Розглянемо досвід Республіки Польща (РП), де ще у 2009 р. існувало близько 250 урядових стратегій і програм [11], а у 2012 р. були прийняті два пакети стратегічних документів для більш ефективного керування політикою розвитку країни 1) Стратегія розвитку 2020 (середньострокова), відповідальний координатор – Міністерство регіонального розвитку; 2) Стратегія розвитку 2030 (довгострокова), координатор – Канцелярія прем'єр-міністра [9, с. 54]. Обидві Стратегії не мають в назві «сталий розвиток», але враховують цілі і пріоритети сталого розвитку в складі

комплексної концепції соціально-економічного розвитку РП [14, с. 2].

Крім вказаних вище, в РП діють ще 9 комплексних стратегій, які реалізують цілі розвитку країни в межах Стратегії розвитку 2020 [15], зокрема – Національна стратегія регіонального розвитку на 2010–2020 рр.; стратегії інших рівнів – макрорегіональні (як-от, Стратегія Східної Польщі); регіональні та місцеві стратегії розвитку, а також спеціалізовані програми, наприклад, Міжрегіональна програма підтримки найслабших регіонів після 2020 р.; Програми для територій, які знаходяться під загрозою ізоляції та ін. [7].

Національна стратегія сталого соціально-економічного розвитку Республіки Білорусь (РБ) на період до 2020 р. була розроблена і схвалена у 1997 р. Постановою Ради Міністрів РБ від 27.03.1997 р. №255 «Про національну стратегію сталого розвитку РБ» [16]. Структура Стратегії РБ:

1) в перших розділах дана оцінка стартових умов РБ в контексті світових тенденцій економічного розвитку, визначені основні підсистеми моделі сталого розвитку і вимоги до їх роботи та взаємодії, дана оцінка національних ресурсів і соціально-економічного потенціалу країни;

2) в наступних розділах обґрунтовані стратегічні цілі, етапи і сценарії переходу країни до сталого розвитку, визначені найважливіші напрями і шляхи переходу економіки РБ до сталого розвитку за головними його складовими «людина – навколишнє середовище – економіка»;

3) в наступних розділах розглядаються головні засоби, фінансово-економічні і соціально-політичні механізми забезпечення сталого розвитку;

4) в останньому розділі дана пропозиція щодо створення відповідної системи моніторингу за реалізацією Стратегії.

Остаточню чинну Стратегію сталого розвитку РБ на період до 2020 р. була прийнята у 2004 р. [17], а згідно до Постанови Ради міністрів РБ від 25.05.2018 р., в країні була розпочата розробка нового проекту Національної стратегії сталого розвитку РБ на період до 2035 р. [18]. Для виконання поставленого завдання був створений консультативний орган («*Общественный совет по контролю и оценке устойчивого развития*») [19].

Республіка Казахстан (РК) розпочала активну реалізацію концепції сталого розвитку не так давно, і одним з перших кроків, зроблених нею в напрямі «зеленого» курсу, став розроблений у 2012 р. Міністерством Енергетики РК і ПРООН проект з надання підтримки уряду РК в реалізації Концепції переходу до «зеленої» економіки та інституціалізації Програми Партнерства «Зелений Міст» (ППЗМ), ініційованої РК на 66-й сесії Генеральної Асамблеї ООН і схваленої всіма країнами на Конференції ООН зі сталого розвитку «Ріо+20» в якості міжрегіональної ініціативи зі сталого розвитку, яка є добровільною і відкритою для участі всіх партнерів. Програма пропонує тісну взаємодію країн Центральної Азії в забезпеченні сталого розвитку за підтримки ключових міжнародних інститутів і приватного сектору. Місія ППЗМ така: «управління «зеленим» економічним зростанням в Центральній Азії через міжнародну співпрацю і сприяння при передачі технологій, обміні знаннями та фінансовій підтримці». ППЗМ обґрунтовує програму

«зеленого» економічного зростання, як прогресивного і сталого [20, с. 4]. Створення «зеленої» економіки в РК та в інших країнах Центральної Азії на початковому етапі матиме форму Стратегії «зеленого» зростання.

Реалізація Концепції переходу Казахстану до «зеленої» економіки, розробленої за ініціативою Президента РК, запланована на три періоди 1) 2013–2020 рр.; 2) 2020–2030 рр.; 3) 2030–2050 рр. і має завершитись переходом РК на принципи «третьої промислової революції».

До основних пріоритетних завдань з переходу до «зеленої» економіки в Казахстані, належать підвищення ефективності використання ресурсів (водних, земельних, біологічних та ін.) і управління ними; модернізація існуючої та будівництво нової інфраструктури; підвищення добробуту населення і якості навколишнього середовища через рентабельні шляхи пом'якшення тиску на навколишнє середовище; підвищення національної безпеки, в тому числі водної безпеки.

Сім ключових напрямів розвитку «зеленої» економіки в Казахстані – це 1) стале використання водних ресурсів; 2) розвиток сталого і високопродуктивного сільського господарства; 3) енергозбереження і підвищення енергоефективності; 4) розвиток електроенергетики; 5) система управління відходами; 6) зниження забруднення повітря; 7) збереження і ефективне управління екосистемами.

Реалізація «зеленої» економіки забезпечить зростання ВВП і доходів РК, і створить додаткову кількість робочих місць для населення країни, зменшуючи при цьому показник безробіття [21].

Рух Республіки Корея в напрямі «зеленої» економіки розпочався у 2009 р., коли Урядом країни було прийнято Національну Стратегію «Дорога до нашого майбутнього: зелене зростання» і перший П'ятирічний план її реалізації на період 2009–2013 рр., а у червні 2014 р. прийнято другий П'ятирічний план на 2014–2018 рр. Основні засади політики зеленого зростання задано Рамковим законом Республіки Корея «Про низьковуглецеве зелене зростання», схваленого Парламентом у грудні 2009 р. [22, с. 3-4].

Як передбачається, Республіка Корея до 2020 р. стане сьомою у світі «зеленою» державою, а до 2050 р. – п'ятою. [22, с. 5]. Стратегічними цілями зеленого зростання визначені 1) адаптація до зміни клімату та забезпечення енергетичної незалежності; 2) створення нових рушіїв економічного зростання; 3) покращення якості життя та зміцнення ролі країни на міжнародній арені.

Оскільки Корея імпортує 97% енергоресурсів, причому з викопних видів палива постачається 84% енергії, і саме промисловість є основним споживачем електроенергії (57%), в країні впроваджуються заходи з підвищення енергоефективності через управління попитом на енергію в усіх секторах, використання чистих відновлюваних джерел енергії (ЧВДЕ) та енергоефективних технологій; проводиться екологізація малого і середнього бізнесу, зросли обсяги інвестицій у зелені дослідження і інновації в металургії, автомобілебудуванні, хімії тощо. Здійснюються зелені закупівлі, партнерства з великим бізнесом, в регіонах створені зелені кластери для впровадження повторного перероблення ресурсів з використан-

ням зелених технологій (рециклінгу), розроблено Національну стратегію зелених інформаційних технологій, та інше [22, с. 7-9].

Умовною точкою відліку стратегічного планування сталого розвитку України на рівні держави можна вважати 2015 р., коли указом Президента була схвалена Стратегія сталого розвитку «Україна – 2020» [23], яка містить 62 реформ і програм, в тому числі 7 – стратегічних. Разом з тим, недолік Стратегії в тому, що вона не враховує глобальних Цілей Сталого Розвитку на 2016–2030 рр. (ЦСР – 2030), які були затверджені на саміті ООН зі сталого розвитку восени 2015 р. Тому, ймовірно, проект Стратегії сталого розвитку України до 2030 р. (остання редакція – грудень 2017 р.) [24], який визначає стратегічні напрями довгострокового розвитку України з урахуванням адаптованих для України ЦСР – 2030, стане основою для нової Стратегії довгострокового розвитку України, коли строк дії Стратегії «Україна – 2020» закінчиться. Проект Стратегії до 2030 р. створений українськими експертами за підтримки Програми розвитку ООН в Україні та Глобального екологічного фонду в рамках проекту «Інтеграція положень Конвенції Ріо в національну політику України».

На регіональному рівні, у 2006–2013 рр. в Україні діяла Державна стратегія регіонального розвитку на період до 2015 р., а з серпня 2014 р. діє Державна стратегія регіонального розвитку на період до 2020 р. [25], і обидві спрямовані тільки на соціально-економічний розвиток [26, с. 40].

Зауважимо, що спроба на законодавчому рівні прийняти Концепцію переходу України до сталого розвитку, розпочата в 2004 р. [27], провалилась. За висновком Головного науково-експертного управління, який розглянув проект Концепції в 2005 р., його прийняття не узгоджується з чинним законодавством, а також у зв'язку з тим, що наявний в Україні технологічний базис в принципі унеможливує досягнення ключових завдань сталого розвитку – відновлення природних екосистем одночасно з випереджальним розв'язанням проблем економічного, соціального і демографічного розвитку [28]. Проект Концепції сталого розвитку, розроблений у 2012 р., подальшого розвитку не здобув.

Принципи сталого розвитку є добре задекларовані на законодавчому рівні в Україні в різних законодавчих нормах і кодексах. В 1999 р. ВРУ була прийнята Постанова «Про концепцію сталого розвитку населених пунктів»; у 2005 р. – Закон України (ЗУ) «Про стимулювання розвитку регіонів», що включає сталий розвиток як ключову мету стимулювання їх розвитку; у 2010 р. – ЗУ «Про Основні засади (стратегію) державної екологічної політики України на період до 2020 р.» [29], який підкреслив необхідність орієнтуватись на пріоритети сталого розвитку. Згідно ЗУ «Про національну безпеку України», який вступив в дію у липні 2018 р., до фундаментальних національних інтересів України належить зокрема і «...сталий розвиток національної економіки, громадянського суспільства і держави для забезпечення зростання рівня та якості життя населення...» [30]. Програма збереження навколишнього природного середовища у складі Стратегії «Україна – 2020» належить саме до вектору безпеки.

На початку 2012 р. в Україні була утворена Несторівська група – незалежне об'єднання експертів, активістів та практиків, створене з метою розробки стратегічного бачення України, зокрема – візії сталого розвитку України до 2025 р. Їх програмовий документ «Візія України-2025: Договір Гідності заради сталого розвитку» був презентований у 2015 р. Так, у документі зокрема відзначено, що сталий розвиток «...передбачає примноження, а не виснаження усіх шести капіталів країни: людського, соціального, інтелектуального/творчого, індустріального/технологічного, природного та фінансового...» [31, с. 2].

У листопаді 2017 р. Україна приєдналась до Батумської ініціативи з «зеленої» економіки (скорочено – «Big-E»), участь в якій зобов'язуватиме Україну на державному рівні впроваджувати заходи для розвитку зеленої економіки, в тому числі – розробити стратегію зеленого розвитку і здійснити перехід на низьковуглецевий розвиток [32].

У липні 2018 р. уряд України прийняв стратегічний документ переходу України на модель низьковуглецевого розвитку до 2050 р., яка передбачає зменшення обсягу викидів парникових газів, відмову від викопного палива і старт інвестування у відновлювальні джерела енергії. Зауважимо, що Стратегія низьковуглецевого розвитку України до 2050 р. розроблена на виконання міжнародних зобов'язань України згідно з пунктом 19 Статті 4 Паризької угоди, пунктом 35 Рішення 1/СР.21 Конференції Сторін Рамкової конвенції ООН про зміну клімату, а також на виконання розпоряджень КМУ «Про схвалення Концепції реалізації державної політики у сфері зміни клімату на період до 2030 року» та «Про затвердження плану пріоритетних дій Уряду на 2018 рік» [33].

Загалом, Україною здійснено чимало кроків на шляху до просування «зеленого» зростання в країні, з яких можна виділити [34]:

- приєднання до підсумкового документу Конференції ООН «Ріо+20» – «Майбутнє, якого ми прагнемо»;
- виконання Національного плану дій з реалізації стратегії державної екологічної політики на період до 2020 р.;
- підписання Угоди про асоціацію України з Європейським Союзом;
- схвалення Енергетичної стратегії України на період до 2035 р.;
- адаптація до умов України показників зеленого зростання ОЕСР, які використані в проекті оновленої Стратегії державної екологічної політики України [35];
- видання, з метою екологізації діяльності малих та середніх підприємств (МСП), Керівництва з регулювання в Україні діяльності МСП з низькими екологічними ризиками;
- схвалення Стратегії розвитку малого і середнього бізнесу до 2020 р.;
- активний процес впровадження стратегічної екологічної оцінки (СЕО), зокрема, були розроблені й передані до Парламенту проект Закону «Про стратегічну екологічну оцінку», проведені семінари і тренінги для підвищення обізнаності зацікавлених сторін щодо СЕО;
- здійснення кількісного аналізу розвитку зеленої економіки в секторах «органічне сільське

господарство» і «енергоефективність», створення баз даних за 2010–2014 рр., здійснюється моделювання до 2030 р.;

– прийняття ВРУ низки Законів і схвалення урядом України низки розпоряджень з питань відновлювальної енергетики і енергоефективності, політики у сфері зміни клімату, теплопостачання і лісорозведення на стратегічну перспективу [36, с. 50-52].

В таблиці 1 наведені показники, що характеризують рівень сталого розвитку за 2016 р. у Великій Британії, Німеччині та Франції, більшості країн-сусідів України, географічно європейській Грузії, в Казахстані та Південній Кореї, які територіально належать до Азії. Поруч зі значеннями індексів (SDI – Sustainable Development Index, QLI – Quality of Life Index, SLI – Security of Life Index), наведене рейтингове місце країни за 2016 р., а також його зміна в 2016 р. порівняно з 2015 р. на вищу або нижчу сходинку, що відображає стрілочка вгору або вниз, відповідно.

За показником ВВП на 1 особу в 2016 р. в розмірі 2186 дол. США (в поточних цінах) Україна поступилась всім країнам з таблиці 1, за винятком Молдови, де ВВП на 1 особу в 2016 р. становив лише 1900 дол. США. Треба відзначити, що у Стратегії сталого розвитку «Україна – 2020» [24] заплановано до 2020 р. підвищити ВВП на 1 особу за паритетом купівельної спроможності (ПКС) до 16000 доларів США, що є досить важкою ціллю, оскільки у 2017 р. ВВП України становив 8667 дол. США на 1 особу за ПКС [38]. Дотепер, за оцінкою Світового Банку, Україна належить до групи країн з ВВП на 1 особу населення за ПКС нижче середнього рівня [39].

За індексом сталого розвитку SDI = 0,470 Україна займала протягом 2015–2016 рр. незмінне 130 місце; за індексом якості життя – піднялась на одну сходинку порівняно з 2015 р. і посіла 84 місце: QLI = 0,813; за індексом безпеки життя в 2015–2016 р. Україна посіла 136 місце зі значенням SLI = 0,000. Зауважимо, що за рівнем сталого розвитку, якості та безпеки життя, Україна в 2016 р. поступилась усім країнам з таблиці 1.

Катастрофічно низький рівень сталого розвитку, а також його якісної і безпекової компоненти в Україні можна пояснити, в першу чергу, військовими діями на Сході країни, економікою з переважаючою часткою ресурсо- та енергоємних галузей, зношеністю основних фондів у більшості галузей, тривалою нераціональною експлуатацією природних ресурсів і разом з тим, неефективним державним управлінням у сфері охорони навколишнього природного середовища, високим ступенем соціальної нерівності, корупцією, недостатнім рівнем свідомості громадян щодо переваг сталого розвитку і «зеленого» зростання, розвитком ринку нелегальної зброї як відлуння війни, великим рівнем конфліктності в суспільстві, іншими різноманітними ризиками.

Висновки. Здійснений в роботі огляд стратегічного планування сталого розвитку окремих держав (Німеччини, Польщі, Білорусі, Казахстану, Південної Кореї, України) показав, що найбільш успішні щодо дотримання принципів сталого розвитку – Німеччина і Південна Корея; Польща є умовно третьою в цьому списку.

Таблиця 1

ВВП на 1 особу та індекси сталого розвитку (SDI), якості і безпеки життя (QLI, SLI) в Україні та в окремих країнах Європи і Азії в 2016 р.

Показники	ВВП на 1 особу, дол. США	SDI	Місце	$\Delta M.$, ↑, ↓	QLI	Місце	$\Delta M.$, ↑, ↓	SLI	Місце	$\Delta M.$, ↑, ↓
Країни										
Білорусь	4989	0,827	48	7 ↑	0,972	59	3 ↑	1,391	35	9 ↑
Болгарія	7351	0,871	41	1 ↑	1,130	39	1 ↑	1,322	49	2 ↑
Велика Британія	39899	1,066	14	1 ↓	1,434	5	2 ↓	1,538	22	1 ↓
Грузія	3854	0,839	45	2 ↑	1,100	43	1 ↑	1,257	62	5 ↑
Казахстан	7510	0,754	66	2 ↑	0,882	75	2 ↓	1,273	58	4 ↓
Корея Південна	27539	1,012	23	2 ↓	1,282	26	2 ↓	1,581	15	1 ↓
Молдова	1900	0,734	73	2 ↓	0,901	68	2 ↓	1,184	73	5 ↓
Німеччина	41936	1,110	3	2 ↓	1,445	3	2 ↑	1,675	4	2 ↓
Польща	12372	0,965	26	2 ↑	1,250	27	1 ↑	1,467	28	0
Румунія	9474	0,885	38	1 ↑	1,125	41	1 ↑	1,376	37	4 ↑
Угорщина	12665	0,877	39	1 ↓	1,120	42	1 ↓	1,357	43	8 ↓
Україна	2186	0,470	130	0	0,813	84	1 ↑	0,000	136	0
Фінляндія	43090	1,096	5	0	1,398	11	0	1,696	2	2 ↑
Франція	36855	1,021	20	2 ↓	1,307	22	0	1,572	17	6 ↓

Джерело: розроблено автором за даними [37, с. 57-174]

3-поміж решти, найкращі результати щодо законодавчого дотримання засад сталого розвитку має Україна. Однак порівняння рівня сталого розвитку, якості та безпеки життя в Україні з іншими країнами поки що свідчить про значну

розбіжність між законодавчим забезпеченням сталого розвитку і об'єктивною реальністю.

До перспектив подальших досліджень належить вивчення досягнень циркулярної економіки в Китаї та інших розвинених країнах.

Список літератури:

1. Омаров А.Е. Особливості забезпечення стійкої екологічної безпеки держави в умовах глобалізації / А.Е. Омаров // Держава та регіони. Серія: державне управління. – 2016. – № 4(56). – С. 63-67.
2. Доклад о Целях в области устойчивого развития, 2017 г. / ООН. – 64 с. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://unstats.un.org/sdgs/report/2017/>.
3. Vision 2050: The new agenda for business / The World Business Council for Sustainable Development, April 2, 2010, 80 p. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://docs.wbcsd.org/2018/02/Vision2050.pdf>.
4. Steurer R., Martinuzzi A. (2005). Toward a New Pattern of Strategy Formation in the Public Sector: First Experiences with National Strategies for Sustainable Development in Europe. Environment and Planning: Government and Policy, 23(3), P. 455-472.
5. Meadowcroft J. (2007). National Sustainable Development Strategies: Features, Challenges and Reflexivity. European Environment, № 17. P. 152-163.
6. Sustainable development in the European Union. 2015 monitoring report of the EU Sustainable Development Strategy [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://ec.europa.eu/eurostat/documents/3217494/6975281/KS-GT-15-001-EN-N.pdf>.
7. Децентралізація та багаторівневе управління у Польщі. Забезпечення узгодженості загальнодержавної та регіональних стратегій / політик розвитку: презентація (Київ, 27 січня 2017 р.) / Мальгожата Люблінська [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://www.oecd.org/regional/regional-policy/Децентралізація-та-багаторівневе-управління-у-Польщі.pdf>.
8. Сітнікова Н.П. Досвід стратегічного планування сталого розвитку у країнах Європейського Союзу / Н.П. Сітнікова // Економіка та держава. – 2012. – № 11. – С. 11-14 [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://www.economy.in.ua/pdf/11_2012/5.pdf.
9. Перга Т. Сталий розвиток у нових членах ЄС / Наукове видання КНУ ім. Т. Шевченка «Європейські історичні студії». – 2017. – № 6. – С. 48-63 [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://eustudies.history.knu.ua/wp-content/uploads/2017/07/6-3-Perga.docx>.
10. Ямшина А.М. Національна політика сталого зростання: досвід Німеччини та Японії / А.М. Ямшина // Інвестиції: практика та досвід. – 2013. – № 18. – С. 48-53.
11. Реформа стратегічного управління в Польщі (2009-2012) / Ірина Кравчук, «Українська альтернатива» [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.groupra.org/?p=2085>.
12. Стратегія устойчивого развития Германии. Новая редакция 2016 г. Краткая версия, 30 с. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: https://m.bundesregierung.de/Content/EN/StatischeSeiten/Schwerpunkte/Nachhaltigkeit/Anlagen/2017-09-18-kurzpapier-n-russisch.pdf?__blob=publicationFile&v=5.
13. 10 лет устойчивого развития «made in Germany». Национальная стратегия устойчивого развития [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://m.bundesregierung.de/Content/EN/StatischeSeiten/Schwerpunkte/Nachhaltigkeit/Anlagen/2012-06-01-kurzpapier-n-russisch.pdf>.
14. Марчук М.І. Стратегії розвитку територій у Республіці Польща: види та форми реалізації / М.І. Марчук // Публічне управління у забезпеченні сталого розвитку країни. Збірник тез науково-практичної конференції за міжнародною участю (в межах Третьої щорічної науково-освітньої виставки «Публічне управління XXI»,

- приуроченої до Всесвітнього дня науки), Харків, 24.11.2016 р., С. 1-5 [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.kbuara.kharkov.ua/e-book/conf/2016-5/doc/2/08.pdf>.
15. Strategia Rozwoju Kraju 2020 [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://www.mir.gov.pl/strony/zadania/polityka-rozwoju-kraju/zarzadzanie-rozwojemkraju/strategia-rozwoju-kraju/>.
 16. Постановление Совета Министров Республики Беларусь от 27.03.1997 № 255 «О Национальной стратегии устойчивого развития Республики Беларусь» [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://pravo.levonevsky.org/bazaby11/republic54/text709.htm>.
 17. Национальная стратегия устойчивого развития на период до 2020 года [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://un.by/biblioteka/tematicheskie-izdaniya/101-natsionalnaya-strategiya-ustojchivogo-razvitiya-respubliki-belarus/2835-natsyuanalnaya-strategiya-stojlivaga-razvitsysya-nsur-na-peryud-da-2020-goda>.
 18. О разработке проекта Национальной стратегии устойчивого развития Республики Беларусь на период до 2035 года // Постановление Совета министров Республики Беларусь от 25 мая 2018 г. № 392 [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.government.by/upload/docs/file6057eb5ba772e50b.PDF>.
 19. Беларусь определяет цели новой национальной стратегии устойчивого развития [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://eng.belta.by/economics/view/belarus-to-develop-new-national-sustainable-development-strategy-105010-2017/>.
 20. Программа партнерства «Зеленый мост». Общая концепция деятельности, июль 2013 г., Астана, 25 с. // Министерство охраны окружающей среды Республики Казахстан [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://gbpp.org/wp-content/uploads/2015/10/291020152.pdf>.
 21. Концепция развития «зеленой» экономики в Казахстане [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://egov.kz/cms/ru/articles>.
 22. У напрямі зеленого зростання: досвід республіки Корея / за підтримки ОБСЄ і ЮНІДО. – 2009. – 44 с. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.me.gov.ua/Documents/Download?id=a07323c1-d0cd-4de9-9569-117dd9d1d768>.
 23. Про стратегію сталого розвитку «Україна – 2020»: Указ Президента України від 12.01.2015 № 5/2015 [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon1.rada.gov.ua/laws/show/5/2015>.
 24. Стратегія сталого розвитку України до 2030 року / Офіційний сайт Програми розвитку ООН в Україні [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.ua.undp.org/content/ukraine/uk/home/library/sustainable-development-report/Sustainable-Dev-Strategy-for-Ukraine-by-2030.html>.
 25. Про затвердження Державної стратегії регіонального розвитку на період до 2020 року : Постанова КМУ від 6 серпня 2014 р. № 385 // [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://search.ligazakon.ua/l_doc2.nsf/link1/КР140385.html.
 26. Олійник Я.Б., Пістун М.Д., Мельничук А.Л. Про стратегію регіонального розвитку України: суспільно-географічний аспект / Я.Б. Олійник, М.Д. Пістун, А.Л. Мельничук // Економіка України. – 2015. – № 12(649). – С. 39-47.
 27. Концепція переходу України до сталого розвитку від 01.07.2004 р. / В.І. Ландик, С.В. Семенець, Т.М. Яхєєва [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://w1.c1.rada.gov.ua/pls/zweb2/webproc34?id=&pf3511=18607&pf35401=55082>.
 28. Висновок Головного науково-експертного управління від 15.02.2005 р. / керівник управління А. Мацюк [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://w1.c1.rada.gov.ua/pls/zweb2/webproc34?id=&pf3511=18607&pf35401=62337>.
 29. Про Основні засади (стратегію) державної екологічної політики України на період до 2020 року / Верховна Рада України; Закон, Стратегія від 21.12.2010 № 2818-VI [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/2818-17>.
 30. Про національну безпеку України / Верховна Рада України; Закон від 21.06.2018 № 2469-VIII [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/2469-19>.
 31. Несторівська група. Візія України-2025: Договір Гідності заради сталого розвитку, 12 с. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://nestorgroup.org/wp-content/uploads/2015/02/Strategic-vision-NestorGroup.pdf>.
 32. Украина присоединилась к Батумской инициативе по зеленой экономике [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://www.rbc.ua/rus/news/ukraina-prisoedinilas-batumskoy-initsiative-1510060543.html>.
 33. Уряд підтримав Стратегію низьковуглецевого розвитку України [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://www.ukrinform.ua/rubric-economy/2501226-urad-pidtrimav-strategiu-nizkovuglecevo-rozvitku-ukraini.html>.
 34. Питання «зеленого» зростання та приєднання України до Батумської Ініціативи «BIG-E» в брифінгу Мінекології [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://ecolog-ua.com/news/pytannya-zelenogo-zrostannya-ta-pryyednannya-ukrayiny-do-batumskoyi-initsiatyvy-big-e-v-bryfingu>.
 35. Проект Закону України «Про внесення змін до Закону України «Про Основні засади (стратегію) державної екологічної політики України на період до 2020 року» [Електронний ресурс]. – Режим доступу: https://menr.gov.ua/files/docs/Proekt/proekt_zakonu_11_09_2017.pdf.
 36. Стратегія низьковуглецевого розвитку України на період до 2050 р., 53 с. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: https://menr.gov.ua/files/docs/Проект_Стратегії_низьковуглецевого_розвитку_України.pdf.
 37. Аналіз сталого розвитку – глобальний і регіональний контексти / Міжнар. рада з науки (ICSU) та ін.; науковий керівник проекту М.З. Згуровський. – К.: КІП ім. Ігоря Сікорського, 2017. – Ч. 1. Глобальний аналіз якості та безпеки життя (2016). – 208 с. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://wdc.org.ua/sites/default/files/SD2017-P1-FULL-UA.pdf>.
 38. GDP per capita, PPP (current international \$) [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://data.worldbank.org/indicator/NY.GDP.PCAP.PP.CD?locations=UA>.
 39. World Bank Country and Lending Groups [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://datahelpdesk.worldbank.org/knowledgebase/articles/906519-world-bank-country-and-lending-groups>.

Свистун К.А.

Университет таможенного дела и финансов

ИНОСТРАННЫЙ И УКРАИНСКИЙ ОПЫТ СТРАТЕГИЧЕСКОГО ПЛАНИРОВАНИЯ УСТОЙЧИВОГО РАЗВИТИЯ

Аннотация

Исследованы особенности стратегического планирования устойчивого развития в таких странах, как Германия, Польша, Беларусь, Казахстан и Южная Корея. Выполнен обзор стратегического планирования устойчивого развития в Украине. При этом учтены как неудачи, так и положительные достижения страны относительно перехода к устойчивому и низкоуглеродному развитию. Проведено сравнение уровня устойчивого развития, качества и безопасности жизни в Украине и в развитых странах. Объяснены вероятные причины низкого уровня устойчивого развития, его качественной и безопасной компонент в Украине.

Ключевые слова: стратегия устойчивого развития, Германия, Польша, Беларусь, Казахстан, Южная Корея, Украина, индекс.

Svystun K.O.

University of customs and finance

FOREIGN AND UKRAINIAN EXPERIENCE OF STRATEGIC PLANNING OF THE SUSTAINABLE DEVELOPMENT

Summary

The peculiarities of strategic planning of sustainable development in such countries as Germany, Poland, Belarus, Kazakhstan and South Korea are researched. A review of strategic planning of sustainable development in Ukraine was carried out. Both failures and positive achievements of the country in the transition to sustainable and low carbon development were accounted. A comparison of the level of sustainable development, quality and security of life in Ukraine and in developed countries was made. The probable reasons for the low level of sustainable development, its qualitative and security component in Ukraine were explained.

Keywords: strategy of sustainable development, Germany, Poland, Belarus, Kazakhstan, South Korea, Ukraine, index.